

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRTE LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZVANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZVANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZVANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Pred volitvami.

Proti kandidaturi dr. Tavčarja in dr. Trillerja, ki sta vsled žalostne svoje in s to ozko zvezane politike narodno-napredne stranke zgubila vse zaupanje naprednih ljubljanskih volilcev, nastopil je ad hoc sestavljeni meščanski volilni odbor, v katerem so zastopani vsi sloji volilcev. Po večkratnem posvetovanju odločili so se meščani, da postavijo za deželni zbor svoja kandidata, ki morata biti od sedaj vladajočih strank neodvisna, ker so le pod tem pogojem dane vse garancije za resnično in pogumno delo v prid mesta in dežele sploh. Meščanski odbor je potem ponudil kandidaturu za mesto Ljubljano gospodoma: dr. Vinko Gregoriču, primariju deželne bolnice v Ljubljani, in dr. Vladimir Ravniharju, odvetniku v Ljubljani. Oba sta sprejela kandidaturu. Na to se je obrnil meščanski odbor na izvrševalni odbor S. G. S. s prošnjo, naj podpira v svojem časopisu „Nova Doba“ te dve kandidaturi.

Odbor S. G. S. ugodil je tej prošnji in sicer glede kandidature dr. Ravniharja seveda brez vsacega pomisleka, ker je to v smislu razvoja naše stranke. Izvrševalni odbor obljubil je pa tudi podpirati kandidaturu primarija dr. Gregoriča, toda le s pogojem, da se leta zaveže nastopiti popolnoma neodvisno od sedaj vladajočih strank in ostati tudi za slučaj izvolitve v deželnem zboru neodvisen tako od „narodno napredne“ kakor tudi od „Slov. Ljudske Stranke.“

Ker se je dr. Gregorič glede teh točk nasproti izvrševalnemu odboru zavezal z besedo, podpirala se bo njegova kandidatura kar najbolj možno v našem listu, to pa tem lažje, ker je ravno vse dosedanje delovanje dr. Gregoriča popolnoma v smislu našega gospodarskega programa.

To je kratka zgodovina teh kandidatur in obenem dokaz, da ni bilo nikakih dogovorov, nikakih pogajanj in nikakega pakta niti s klerikalci, niti z Nemci. To bodi odgovor na razna zavijanja!

„Nova Doba“ bo izhajala od danes naprej za časa volilne dobe kot dnevnik in se bo razpošiljala tudi nenaročnikom na ogled.

Nizdol.

Moč in ugled naše liberalne stranke pada rapidno od dne do dne. Lanjske državnozbornske volitve pomenile so zanj velikanski poraz; tudi zmaga v Ljubljani ni izpremenila položaja niti najmanj. Vsi oni, ki so šli takrat iz prepričanja in z navdušenjem v boj za napredno idejo, katero so videli nekako poosobljeno v poslanecu Hribarju, vsi oni, ki so se potem srečno veselili zmage in jo slavili kot nekaj početek nove ere in preporoda v liberalni stranki, vsi oni so se prepričali, da so bile njih nade neopravičene, da so zastoj upali na novo boljše dobo. Hipno navdušenje se je kaj hitro poleglo, ker so vedno in zopet izostali uspehi. Vsi poskusi so se izjalovili, stari takozvani „stebri“ stranke ostali so nedelavni, neplodoviti, kakor so bili poprej; mlajših svoječasno za delo navdušenih jela se je lotevati zopet mlačnost. Uspehi so izostali in z njimi padal je pogum in padalo veselje za nadaljnje delo.

Vsi oni črnogledi, ki smo od nekaj opustili upanje na preporod narodno-napredne stranke ostali smo opravičeno pri istem mnenju. Dannadan postaja jih več istega prepričanja.

Dokler ne pade cela stavba, dokler ne pade celi sistem, je nemogoče napraviti na istih tleh kaj dobrega in stalnega.

Dokler bodo stale na odločilnih mestih osebe, ki so v davno prošli dobi sicer igrale tuptam kako bolj ali manj važno ulogo in dokler bodo te osebe skrbno varovale to svojo posest za svoje in za svoje brezpogojne privržence ne glede na njih zmožnost, na njih delavnost in sposobnost, in dokler se bo odganjalo konsekvantno nove in samostojne elemente: toliko časa, za napredno stranko ne bo boljših časov, šla bo kakor do sedaj korak za korakom nazaj, zaradi nje gre pa nazaj sploh naša slovenska stvar, ker vladajoča klika s svojim posestnim stanjem obsoja veliko množico za delo in napredek vnetih mož v brezdelje ali pa jih žene proti njihovemu prepričanju v tabor klerikalne stranke, samo da pride njih veselje do dela dovoljave in njih zmožnost do priznanja.

Nismo bili nikdar navdušeni za politično delo poslanca Hribarja iz enostavnega razloga, ker ni imelo nikakih uspehov. Eno pa mu moramo priznati, da se je

pošteno trudil in nad vse prizadeval, da bi potegnil globoko zavoženi voz liberalne politike iz blata. No, ni se mu to posrečilo in sedaj pa menda iz hvaležnosti za vsa njegova prizadevanja in za njegov trud kandidirajo mesto njega v Ljubljani moža, kakor sta dr. Tavčar in dr. Triller. Kakor so nekaj zahtevali od Hribarja, pričakujejo sedaj rešitve od teh dveh mož. Strašna ironija.

Saj je imel dr. Tavčar, nekaj oboževan od vse slovenske inteligence, takrat tudi vso moč v rokah. Bil je nekaj vsegamogočen in njegov migljaj je veljal kaj v politiki slovenski. V njegove roke je bila položena tedaj usoda narodno napredne stranke, tedaj ko je bila še močna, in kako slabo je bil kos svojinalogi, kako korenito je zavozil cel političen voz slovenski. Kako neizmerno, nenadomestljivo škodo trpel je naš narod od te njegove politike.

Namesto naprednega dela apeljal je proti klerikalcem takozvano „farsko“ gonjo, upeljal je oni nepremišljeni brezobzirni slepi boj Slovence proti Slovincu, ki nam je prinesel že toliko politične in gospodarske škode. V svojem glasilu „Slov. Narodu“ upeljal je ton in način boja, ki je pač na svetu edini glede perfidnosti, nizkotnosti in surovosti. Napadal je osebe, uničeval eksistence, nakopal sebi in napredni stranki sovražnike, ki bi v drugih okolščinah vedno radi in požrtvovalno šli v boj za napredno idejo. In ravno v času svojega sijaja in svoje moči je bil dr. Tavčar oni, ki se je zvezal z našimi narodnimi sovražniki; on je bil med onimi, ki so žrtvovali strankarskim strastem postojanko za postojanko naše narodne posesti!

Tavčar in njegova politika, pripomogla sta klerikalni stranki do vse moči, ker sta gojila v lastni stranki zgolj brezdelnost in strankarsko strast, odtujila pa vse resne in zmerne delavce. Pod takimi pogoji klerikalci niso imeli težke igre, ravnotako kakor se je tudi našim Nemcem godilo tako izvrstno, da so si utrjevali od dne do dne trdneje svoje pozicije in svoja posestvena stanja.

Ironija usode je torej hotela, da se je izvrševalni odbor sedaj zatekel po pomoč k možu, ki je s svojo politiko ravno zakrivil vse to brezupno stanje. Potegnili so ga počitka željnega s silo iz stare šare, in sedaj zahte-

LISTEK.

Novi časi, novi ljudje.

To prigodbo je našel l. 3000 po Kr. r. znameniti raziskovalec starin, don Manuel Conno, pod razvalinami Ljubljane, na dokumentnem papirju popisano in v pločevinasti škatlici zaprto. Letnica, ki jo nosi dokument sam, je 1. maj l. 2113 po rojstvu Kristovem, torej približno dvesto let po znameniti dobi, ko je bil Johannes de Monte v ljubljanskem mestu praefectus urbis, Bonaventura pa pontifex ali veliki duhovnik.

Praden povem vsebino zanimive listine, bi rad omenil, da se odlikujejo tisti časi po dalekosežnih reformah v socialnem življenju in po neutrudljivem snovanju raznovrstnih organizacij, ki se je pričelo že v dnevih Johannis de Monte, Bonaventurae ac Johannis Sutoriculi. Tako so se na primer nekoč sestale kuharice, hišne, strežajke in „dekleta za vse“, pa so ustanovile sindikat v obrambo svojih interesov.

Med zahtevami, ki so jih sprejele v svoj program, naj navedem kot najzanimivejše te-le:

- 1.) Kvečjemu osemurni delavnik.
- 2.) Najmanj 100 K mesečne plače.

- 3.) Obed in večerja ob strogo določeni uri.
- 4.) Domači gospé je pod hudo kaznijo prepovedano sprejeti več nego šest posetov v teku enega popoldneva, razen če je pripravljena sama odpirati vrata.
- 5.) Služkinja ima pravico, razpolagati po obedu s klavirjem rodbine, v kateri služi.

To posnemam iz dona Conno slovečega dela „Socialna zgodovina starih Ljubljancanov“, da bo velecenjeni bralec bolje razumel, kar sledi. S tem se vračamo zopet k dokumentu, ki ga je našel don Manuel pod razvalinami Ljubljane. Bržčas je odlomek iz kakšne drame, zakaj pisan je v dialogu; in če vpoštevamo zgodovinsko dejstvo, da je bila dramska in glediška umetnost pri starih Ljubljancanah v bogatem cvetju, nam bo lahko spoznati in zaključiti: drobce preteklosti, ki ležita pred našimi očmi, je neprecenljiv utrinek iz staroljubljanske tragedije. — Naj govori sam zase:

Štirinajsti prizor.

(Vrši se v majhnem, a prijaznem stanovanju krasotne in rdečeline gospodične kuharice Maričke Štefinke, v tretjem nadstropju moderne hiše na Bleiweisovi cesti.)

Dama zelo fine zunanosti. (Vstopi. Poslala je Marički Štefinki svojo posetnico, nakar se ji je dovolila velika čast, da sme pred njeno obličje.)

Marička Štefinka. Sedite vendar, otrok božji! Torej, vi ste mi priporočani po onegavi posredovalnici za službe, če se ne motim. Predstavili ste se tam in ste prosili, naj vam blagovolijo preskrbeti novo kuharico. Kaj ne?

Dama. Da, tako je, gospodična. In ker boste čez osem dni prosti, se nadejam, da mi izkažete čast in vstopite v mojo službo.

Marička Štefinka. Oh! Tetete! Kaj pa da! Kar takole! Ali ste nagli! To je sumljivo: kako se vam mudi! Veste, jaz se ne zavežem kar tako, ne da bi se prej informovala... Predvsem: ali imate potrčila od vaših prejšnjih služabnic, da se niso imele povoda pritoževati o vas, dokler so pripadale k vaši družini?

Dama (vleče iz rokava raznovrstne papirje). Seveda, seveda... Le pogledite: tu je potrčilo moje dosedanje kuharice, da me je ostavila povsem radovoljno in ob najboljšem prijateljstvu, ker se je rajša pridružila svojemu ljubčku. Orožnik je bil, pa so ga vzeli k davkariji.

Marička Štefinka. No, to ni tako slabo... ampak, veste, takšnale izpričevala se izgotavljajo kar na debelo!

Dama. Oh, prosim, kje pa?

Marička Štefinka. V tistih vaših društvih gospodinji. Ali se ne spominjate, kako je dobila po zimi

vajo od njega dela! Dela, ki se ga je že odvalil; dela, ki ga nikdar ni znal; dela, ki ga sploh nikdar ni hotel.

Obesil se je pa nanj še nekdo, katerega bi najbolje označili kot politika, če ga imenujemo po osebljenanezmožnost. Kakor se gane, se kam zaleti, kjer zine, se blamira. Zalostna prikazen na polju slovenske politike, a kandidati liberalne stranke postali so redki. Kdor ima le količkaj zdrave pameti, se brani in ne prevzame ponujenih mu kandidaturn.

Naše stališče, ki smo ga zavzeli narodno napredni stranki nasproti pred letom, ko je pričel izhajati naš list, je ostalo isto: reorganizacija v njej je nemogoča, pasti mora cela stavba, cel sistem, ki sedaj obstaja samo iz maloštevilne privilegirane klike. Zidajmo svojo započeto stavbo naprej, da vzrase v trdno slovensko narodno trdnjavo!

Kmet naj bo sam svoj gospod!

Ljubljanska klerikalna velika gospoda se vedno baha, da je taka prijateljica kmeta, da bi ga same ljubezni ne samo objela, temveč tudi najraje snedla. Vse za kmeta, vse za kmečke pravice, za kmetov napredek in ne vemo, kaj še vse, ali pri vsem tem jim pa v resnici ne gre za drugo, kakor da bi dobili kmetstvo popolnoma v svojo pest in da bi po hrbtu kmečkemu ljudstvu splezali kvišku do popolne vlade v deželi. Posebni prijatelji kmeta pa so klerikalci ob času volitev. Česa mu tu ne obljubljajo vsega; zvezde, mesec in solnce z neba je še vse premalo, a obenem si pa mislijo: kmet je dosti neumen, da nam bo verjel in bo šel za nami kakor koza za soljo. Ko bo enkrat dosti blizu, mu pa vrzemo vrv za vrat, in naš je za vedno. In potem se začne ples na komando.

Tako je tudi sedaj pri deželnozbornih volitvah.

V velikolaško-ribniškem volilnem okraju so komandirali iz Ljubljane kandidata Jakliča in Bartola. Tista brkljarija z zaupniki je bila samo zato, da se ljudem izbriše oči, in če bi se tudi vsi zaupniki postavili na glavo, ljubljanska gospoda bi bila vseeno postavila svoja kandidata. Saj vemo, kako se je zabičilo tem zaupnikom, da se ne smejo izreči za drugega kandidata, kakor tistega, ki je zapovedan iz Ljubljane. Tako sta bila ta dva moža postavljena za kandidata ne po ljudski, temveč po dr. Šusteršičevi volji!

Sedaj si pa pomislite, ljudje božji, kako bi taka dva, edino po milosti dr. Šusteršiča izvoljena poslanca mogla brezobzirno in uspešno zastopati želje in zahteve svojih kmetov. Kmetstvo ima druge potrebe in zahteve, kakor pa dr. Šusteršič in druga mestna gospoda, in prepričani smo, da bi se Jaklič in Bartol pekleno opekla, ako bi le enkrat poskusila drugače misliti, kakor pa najvišji general dr. Šusteršič. To bi ju ozmerjal kakor psa, in Jaklič in Bartol bi tudi ponižno ubogala, kakor uboga psiček svojega gospoda, če mu pokaže bič. Kar reče dr. Šusteršič, to se mora zgoditi, pa če se svet podere, in ž njim tudi vse kmetke koristi, če se dr. Šusteršiču tako zljubi. Kajne, slovenski kmet, takih poslancev ti je prav treba, da bodo edino le capljali za dr. Šusteršičem in kimali, kadar bo on zapovedal kimati, vstali kadar bo on velel, sedli, kadar bo on hotel, govorili za svoje volilce edino le tedaj, kadar jim bo on milostno dopustil! Boljše nobenega, kakor pa takega poslanca.

Kmeti poslanec mora biti neodvisen, sam svoj gospod, kateremu nima nihče nič zapovedati, edino le njegovi volilci, ki so ga izvolili. Taka poslanca pa nikdar in nikoli ne bodeta dr. Šusteršičeva politična dojenčka Jaklič in Bartol. Kmetstvo velikolaško-ribniškega volilnega okraja si je zato izbralo kot kandidata za deželni zbor iz svoje srede, ne na komando, temveč

po svojem lastnem prepričanju moža, ki bi kot poslanca res zastopala edino le koristi svojih volilcev po njihovi želji in zahtevi, ne pa strankarskih in osebnih, in ta dva moža sta Ignac Merhar in Ivan Rus, katera sta si na svojo zastavo zapisala geslo: Kmet naj bo sam svoj gospod!

Kmeti volilci, katerim je v resnici ležeže na tem, da dobe za svoja zastopnika moža iz svoje srede, po svoji volji, ki bi delala kot kmeta za kmeta, bodo glasovali le za ta dva moža. Kdor pa hoče, da bo še nadalje komandirala in gospodarila kmetstvu ljubljanska gospoda, naj pa le voli dr. Šusteršičeve politične dojenčke in si še sam bolj zadruguje vrv okoli vratu, se vsaj dr. Šusteršiču ne bo treba preveč mučiti, kadar bo hotel kmetstvu popolnoma zadržati vrat.

Era Rauch na Hrvatskem.

Zagreb, 9. februarja 1908.

— mdb — Komaj mesec dni je poteklo, odkar sedi na staroslavni stolici hrvatskih banov baron Pavel Rauch, sin Levina Raucha, prvega bana po ugotovljenju pogodbe med Hrvatsko in Ogrsko. Ban Levin Rauch je bil zloglasen kakor Khuen, pod njim se je delalo po zistemu korupcije in ubijal je vsako svobodno gibanje in vsako opozicijsko strujo, kratka bil je tiran, kakršni more biti samo človek, katerega nam pošlje kot svojega zaupnika ogrska vlada, ki se ne briga za narodne ideale, ker nima za nje smisla.

Jabolko ne pade daleč od drevesa. Kakršni oče, takšen sin. Sin Levina Raucha, baron Pavel Rauch, hodi popolnoma po stopinjah svojega očeta, da, kaže se celo, kakor da bi hotel prekositi celo samega Khuena žalostnega spomina.

Ko je padel ubogi siromak Bakodezay in ko se je izvedelo, da ga bo zamenil baron Pavel Rauch, se je takoj pri nas govorilo na vsa usta, da nam bo pod njegovo vlado slabše kakor sploh kedaj.

Baron Pavel Rauch prišel je na Hrvatsko z eno pozitivno nalogo, namreč da s silo izvede pri nas enotno madžarsko državo, da nam vzame ali pa vsaj skrči še ono avtonomije, kar je imamo, in da naredi iz Hrvatske popolnoma navadne madžarske županije.

Predno je prišel iz Pešte v Zagreb, izdal je ukaz — on, cesar v svojem veličanstvu — da ga mora na kolodvoru sprejeti uradništvo in mestni zastop. Mestni zastop tega ni hotel storiti, uradništvo pa je moralo, ali poleg uradnikov se je zbralo na kolodvoru do 15.000 ljudi, prvih naših meščanov, ki so pokazali Rauchu, da absolutno ne žele parad, da sme Wekerlejev zaupnik računati na Hrvatskem samo s par propalimi eksistencami ali gnusnimi štreberji, ali da nikakor ne sme računati z neodvisnim in poštenim meščanstvom.

Bila je demonstracija, kakršne se Rauch in njegovi podrepani Czernkovich, Mixich, Vuchetich (sram naj jih bo, da tako grdo kvarijo svoja lepa hrvatska imena!) niso niti v sanjah mogli nadejati. Zopet za Raucha dobra šola, da je minil čas, ko je Hrvatom mogel imponirati „ban“ in „baron“. Čas, v katerem živimo, je tako demokratičen, da naslovi nimajo nikake vrednosti, temveč ima vrednost le mož sam z delom svojega uma in svojih rok.

V zagrebškem meščanstvu se je torej Rauch goljufal. Zelo ga je tudi jezilo, da je bilo med tem meščanstvom veliko število vseučilišnikov, in zato se je skušal maščevati nad njimi. Slučajno je isti večer, ko je Rauch prišel v Zagreb, imelo nekoliko dalmatinskih dijakov, razveseljenih po vinski kapljici, nekak prepričani z nekim pangermanom častnikom, in ta častnik je bil v tem prepričanju malo ranjen. Rauch je skušal iz tega storiti protidinastično in veleiz-

dajsko afero. Dva dijaka sta morala sedeti 22 dni v preiskovalnem zaporu in potem — jih je sodišče oprostilo. Tu se vidi, koliko je bilo resnice na njihovem veleizdajstvu.

Rauch je imel še eden konflikt z vseučiliščniki. Kakor vsako leto, tako so tudi letos priredili vseučiliščniki sijajen juristovski ples (tako se splošno imenuje) v korist akademičnega podpornega društva za siromašne dijake. Raucha niso hoteli vabiti, in kaj je storil! Proglasil je tudi to zabavo kot protidinastično in dosegel pri vojaških oblastih, da so izdale rezervatno povelje vsem častnikom, da ne smejo na to zabavo, in da tudi vojaška godba ne sme sodelovati. Ravno tako je bilo tudi vladnim uradnikom prepovedano na ples. In kaj je bil rezultat? Ni bilo ravno vse polno v dvorani, ali zastopano je bilo vse neodvisno meščanstvo, in kar je glavno, zabava je prinesla prepotrebni dijaštvu 5000 kron, kolikor še nikdar ni prinesla ta prireditelj. Niti toliko usmiljenja ni imel Rauch z ubogim dijaštvom, da bi jim dal prosto gledališčno takso (ki se mora plačati od vseh plesov), katere so pa vsa humanitarna društva oproščena. Kaj je Rauchu na tem, da toliko dijakov živi od društvene podpore, kajti lastna oseba mu je svetlejša in vzvišenejša od življenja enega študenta.

Rauch je tudi proti Srbom začel boj in sicer tudi zaradi „veleizdaje“. No pa tudi tu se mu ni posrežilo, nasprotno, kompromitiral se je, ko se je združil s Srbi, ki se imenujejo „radikalci“, katerih radikalizem pa obstoji v tem, da so na Ogrskem šovinističnejši Madžari od Košutovcev, na Hrvatskem pa slepo služijo protinarodnemu Rauchovemu sistemu. Medtem pa so ti „radikalci“, ki na Hrvatskem ne priznavajo Hrvatov, (kakor Frankovci, ki ne priznavajo Srbov), te dni doživeli v eni svojih „nepremagljivih“ trdnjav, v Zemunu, pri mestnih volitvah popoln poraz, in doživeli ga bodo tudi pri saborskih. Seveda Rauch z vsemi močmi podpira radikalce in jim dela protiusluge, katere izzivajo javno mnenje.

Rauch je začel izdajati tudi svoj časnik „Ustavnost“ in je dal v ta namen 20.000 K iz dispozijskega zaklada. Časnik urejuje neki bivši nadporočnik in najudanejši sluga vsake madžarske vlade, Doroška. Okrog tega časopisa in takozvanega Rauchovega „tiskovnega urada“ se zbirajo ljudje najtemnejših eksistenc, ki za par goldinarjev blatijo tuje poštenje in pojejo himne neustavnemu sistemu Rauchovemu, ki je toliko predrzen, da izdaja list „Ustavnost.“

Vračajo se Khuenovi časi. Rauch prepoveduje uradnikom prosto glasovanje. Rauch trosi deželni denar brez dovoljenja sabora. Rauch preti z vojaškimi asistencami, torej bajoneti, Rauch tlači svobodno dijaštvo, Rauch ustanavlja nove madžarske šole, Rauch organizira Nemce in Madžare, ki so naseljeni pri nas, proti nam, Rauch prestavlja samovoljno sodnike in druge uradnike in s tem napravlja deželi v enem mesecu 80.000 kron škode. Rauch že začenja prepovedovati shode, Rauch zaplenjuje časnike, Rauch zabranjuje kolportazo „Novega lista“ itd. To je vse v enem mesecu storil Rauch, ki je poslan na Hrvatsko, da z „močeno“ roko zaduši vsak svobodnejši čut, da izvede sistem suženstva in to kot vračilo za koncesije, katerih ne bomo dobili.

Ali goljufa se Rauch in njegov pošiljač Wekerle. Star hrvatski pregovor pravi: „Svaka sila za vremena.“ Znali smo odbiti vsako madžarsko nasilstvo, pa bomo znali odbiti tudi to. V nekaterih dne so volitve, a tedaj se tresi Wekerle, Rauch, in bežala boš ti četa gladnih lizunov, štreberjev in lažnikov — pred jezo narodovo!

Dalje v prilogi.

gospa Freilichova tri mesece težke ječe, ker je ponaredila izpričevalo svoje dekle?

Dama. Toda — ne, kako mi morete podtikati? Poglejte vendar: podpis je potrjen od notarja!

Marička Štefinka. To je vseeno; tudi notarjev podpis in pečat se da ponarediti. Sicer vam pa nič ne podtikam; samo reči sem hotela, da v občevarju s takšnimi ljudmi ni previdnosti nikdar dovolj.

Dama. Če ne verjamete, da je podpis notarjev, pa vprašajte!

Marička Štefinka. In če je prav! Ali ga je tako težko dobiti? Dovolj je mladih notarjev; pa ga povabite k sebi, kadar ni moža doma, no, in drugi dan pridete vi k njemu, da se oglasite za podpis. Saj vas poznam, kakšne ste vse skupaj.

Dama. Ne, slišite!

Marička Štefinka. Nič ne slišim. Jaz potrebujem zanesljivejših izpričeval. Dajte mi naslove nekaterih vaših bivših služabnikov, da se pri njih resno informiram!

Dama. Vprašajte gospoda Martina Štora, ki je zdaj hišnik pri gospodu Krmavsu. Bil je naš hlapec skozi celih sedem let.

Marička Štefinka. Štora? Ah, tega poznam, poznam ga, dobro ga poznam; moj ženin je bil takorekoč

pred dvema leti... Ah, seveda, že vem; slišala sem že vaše ime. Martin mi je pravil mnogo dobrega o vas: rada sta se imela, hvalil vas je.

Dama (povesi oči). Preveč ljubeznivo je to od njega. Toda — ne čudim se tej njegovi prizanesljivosti: on je bil najvstržljivejši od vseh hlapcev, kar sem jih kdaj imela... Zelo sem žalovala po njem.

Marička Štefinka. Hmhm — to ni napačno. Ampak, veste, draga moja, stvar je ta, da jaz nimam njegovih sredstev, s katerimi bi si mogla pridobiti in ohraniti vašo naklonjenost. Zategadelj se ne morete čuditi, če zahtevam drugačnega poročstva. (Porine pred damo papir in črnilo.) Tu mi boste napravili potrdilo, da sprejemate moje, — vse moje pogoje.

Dama. Podpišem jih kar naprej — ampak, kakšni so ti vaši pogoji?

Marička Štefinka. Stoinpetdeset kron mesečne plače in tri dni dopusta na teden; vsako nedeljo popoldne mi odstopite salon za moje posete, in tudi vsak petek zvečer, da bom mogla sprejemati prijatelje in znance. Nadalje: dva meseca počitnic na leto, brez zmanjšanja plače; od vseh izdatkov gospodinjstva, med katere prištevam seveda tudi stanarino, deset odstotkov napitnine; razen tega mi držite hišno za mojo osebno rabo in mi prepuščate vse gospodove ljubeznivosti do polnoči...

Dama. Vse gospodove...?

Marička Štefinka. Ljubeznivosti! Saj veste, kaj hočem reči. Po polnoči bodi magari vaš, če vam je do tega.

Dama. Preveč ste dobri, to moram reči. Bogme, zdi se mi, da se bova na ta način izvrstno sporazumeli. Sploh pa, kar se tiče... kakor ste rekli... gospodovih ljubeznivosti... hm, bi pač rajša...

Marička Štefinka. Bi rajši kaj?

Dama. Bi rajša, da jih — ako hočete biti toli prijazni — da jih obdržite do jutra.

Marička Štefinka. Naj bo, če vam napravim s tem veliko veselje, toda...

Dama. Kaj toda?

Marička Štefinka. Toda to stane sto kron več.

Tu se končava fragment staroljubljanskega trageda. O njegovih zmožnostih naj sodi velecenjeni bralec sam, jaz ga ne maram pristransko priporočati. Pač pa naj omenim, da se mi vsa stvar ne vidi popolnoma realistična, ako namreč vpoštevamo zgodovinsko dejstvo, da beležijo kronisti že nad sto let pred spočetjem tega rokopisa, namreč že l. 2005, po Kr. r. padee kapitalizma, konec meznega vprašanja in splošno vpeljavo socialistovskih načel.

J u a n.

Dnevne vesti.

Izjava. Na očitjanja v „Slov. Narodu“ na kratko izjavljam, da niti jaz niti naša stranka za deželnozborske volitve v Ljubljani ni sklepala nikakega pakta niti z Nemci, niti s klerikalci.

Dr. Ravnihar.

— **Shod volilcev ljubljanskega mesta.** Neodvisni meščanski volilni odbor sklicuje za danes, v soboto, ob 8. uri zvečer shod deželnozborskih volilcev ljubljanskega mesta v dvorani Mestnega doma. Dnevni red: Deželnozborske volitve za mesto Ljubljano. Govorita kandidata neodvisnega meščanstva: dr. Vinko Gregorič, primarij v deželni bolnici, in dr. Vladimir Ravnihar, odvetnik v Ljubljani. Meščanstvo, kateremu je na tem, da se razmere v Ljubljani končno vendar že enkrat izpremenijo v smislu splošnih zahtev javnega blagorja in napredka in da se ublaži strankarski boj, od katerega ima naša slovenska stolica edino le škodo, vabimo, da se čim najštevilnejše udeleži tega shoda.

— **„Sokol“ in „Slovenski Narod“.** V onemogli jezi, ki je navdala gospode okoli „Slovenskega Naroda“, ko so izvedeli o kandidaturi dr. Ravniharja, poseči so morali vendarle po svojem starem že toli in toli obrabljajem orožju, po laži in po nesramnem hujskanju. Sedaj sčuje „Slov. Narod“ naše prvo narodno društvo „Sokol“ proti njegovemu starosti dr. Ravniharju, čegar značajnost in narodna zavednost je vzvišena visoko nad brezstidno tulečo kliko okoli „Slovenskega Naroda“. Laž, da je med dr. Ravniharjem in klerikalci potem pa še celo med Nemci kak dogovor ali pa pakt, je sicer infamna, toda tako prozorna in njen namen tako jasen, da se more imenovati le naivno. Zato se tudi ne bomo dalje pečali za njo, ker se itak ne bo nihče vsedel nanjo, najmanj pa naši „Sokolci“. Je pa pri stvari nekaj drugega, in to je nekoliko več pomisleka vredno. S tem hujskanjem „Narod“ ne škoduje sicer nič dr. Ravniharju, pa če pa zanaša v naše prvo in najvažnejše narodno društvo strankarsko strast, hujska brata proti bratu in spravlja eksistenco in moč tega velevažnega društva v nevarnost! Kakor je ravno „Slov. Narod“ s svojim hujskanjem že opetovano spraval ali pa skušal spraviti razpor v marsikako narodnih društev, ki je do tedaj izpolnjevalo važno svojo nalogo z najboljšim uspehom, in je s tem oškodoval celotno narodno stvar ogromno, tako hoče sedaj tudi razdvojiti in s tem uničiti „Sokola“. To je herostratsko početje, in zasluži najstrožjo obsodbo vsacega, komur je narodna misija „Sokola“ sveta in resna. — No, enkrat je „Slov. Narod“ to hujskanje že pričel, takrat, ko je roval proti zopetni izvolitvi dr. Ravniharja za starosta „Sokolske Zveze“. Sledila je pa za „Narod“ strašanska blamaža. Sokolci so z ogorčenjem in ponosom zavrnilo razdirajoči poskus in so dr. Ravniharja na novo izvolili z velikansko večino. — Tudi sedaj smo uverjeni, da bo „Narodovo“ hujskanje brezuspešno odletelo od ponosnega čuta celokupnosti in edinstva naših „Sokolov“ in da se bodo le-ti zavzeli, kakor vedno, za neomadeževano osebo staroste „Zveze“ in da bodo udušili vsak razdirajoči poskus v kali, če ne bo šlo drugače, pa s tem, da bodo odslovili iz svojih vrst onega „častnega“ člana, ki je svoje dni res podpisal pakt z Nemci, kar je s pričami neovrgljivo dokazano, in ki sliši na ime dr. Tavčar in ki se misli posluževati društva „Sokola“ v paradi in večji sijaj svoje osebe na raznih slavnostih, — v svoje osebne politične namene pa, kadar kandidira!

— **Liberalci, klerikalci in Nemci!** Ko se je ustanovila naša stranka in so videli naši gospodje okoli „Naroda“, da nastopa proti za naš nad vse škodljivi njihovi politiki, imenovali so nas hitro: klerikalci. Ko smo nastopili med kmeti in se zavzeli za politično samostojnost kmetijskega stanu, dobili smo pri klerikalcih seveda ime: liberalci. No sedaj pa, ko se upamo nastopiti proti veličanstvu kandidatov ljubljanske klike, te imeni ne zadostujete, treba je to grozodejno predrznost ožigosati krepkeje: nazivljajo nas Nemce, očitajo nam pakt z Nemci, in imenujejo našega kandidata nemškega. V svoji sveti jezi si stari grešnik „Slovenski Narod“ ni mogel drugače pomagati, in prišel je na to blazno, smešno sredstvo. Torej pakt z vsemi možnimi strankami in sedaj končno še tudi z Nemci. Mi, ki smo se ravno vsled brezupne dosedanje naše narodne politike združili v samostojno stranko v svrhu boljsega narodno obrambnega dela; mi ki smo se upali nastopiti, maloštevilni, a vneti za dobro stvar, kljub najpodejšim in najbrezvestnejšim napadom od vseh strani, posebno pa pridno od strani ljubljanske vladajoče klike, ki smo vztrajali kljub najizkrotnejšim poskusom s strani ljudi okoli „Sloven-

skega Naroda“, ki so merili na to, da bi vsakega posameznika iz naše tedaj še maloštevilne vrste na brezstiden način uničili materielno in družabno; mi torej, ki smo prevzeli boj za dobro slovensko stvar proti njenim zunanjim in notranjim škodljivcem, bomo sedaj, kakor piše „Narod“, sklepali pakt z Nemci, to pa v boju zoper to brezmočno, brezupno in zbegano ljubljansko kliko? Tega pač ne bo verjel nihče, niti najkratkovidnejši pristaš dr. Tavčarjev, tudi če bi izhajala trditev iz boljše firme, kakor je rezervoar laži in obrekovanja „Slovenski Narod“. — Kakor takrat, ko smo v prvič nastopili, šli bomo tudi sedaj svojo samostojno, jasno začrtano pot, naj nas potem škodljivci našega naroda imenujejo: klerikalce, liberalce ali pa Nemce. Nikdar pa ne bomo sklepali v boju zoper tako ostarelega brezmočnega in zbeganega sovražnika, kakor je ohola ljubljanska klika, kakega pakta ne s to ne z ono stranko.

— **Javna tajnost** po Ljubljani je bila, da bosta kandidata v Ljubljani dr. Gregorič in dr. Ravnihar — tako konstatuje „Slov. Nar.“ Vzlic temu se pa v isti številki jezi, da je bila dotična vest v graški „Tagespost“ prej, kakor sta bili kandidaturi oficijelno naznanjeni. Če je znala „Tagespost“ pobrati to javno tajnost, bi jo bil lahko pobral tudi „Slov. Narod“. Obžalujemo, da ima „Narod“ tako zanikrne poročevalce. O teh kandidaturah se je vedelo po Ljubljani že celih 14 dni sem.

— **Na nemške in klerikalne glasove** računa baje dr. Ravnihar — po „Slov. Narodu“. Naj povemo ljubemu svojemu tovarišu v Knafljovih ulicah, da računa dr. Ravnihar na napredne slovenske glasove, to zategadel, ker že davno ni več res, da je iskati naprednost pri liberalni gospodi in ker ljubljanski volilci dobro vedo, da dobe v dru. Ravniharju v resnici naprednega kandidata. „Narod“ mora pomisliti, da pred seboj nima kake nerazsodne in nesamostojne misleče mase, kateri bi lahko natvezel laži polno malho. Zavedni ljubljanski volilci dobro poznajo dra. Ravniharja in so si glede njega čisto na jasnem, pa naj „Narod“ stokrat laže, da je dr. Ravnihar v zvezi z Nemci ali s klerikalci. Ali nekaj drugega je. Tudi „Narod“ dobro ve, da je dr. Ravnihar naprednjak, seveda v najboljšem pomenu te besede, in ravno zato se ga boji. Razmere bi ga bile lahko že izučile, da bi vedel, da naprednjaki niso samo oni, ki se drže njegovega fraka. Da bi pa smeli kandidirati le naprednjaki gotove sorte, to pod milim nebom ni nikjer zapisano. Ne gre jim torej za napredno idejo in seve še manj za narodnost, ki so jo bili že tolikrat omadeževali, gre jim za — stranko. Za stoličke jim je.

— **„Dva stara sokolska brata“** sta po „Slov. Narodu“ dr. Tavčar in dr. Triller, proti katerima se da izrabljati naš kandidat dr. Ravnihar. Izvzemši oficijelnih prireditelj pa ta dva „stara sokolska brata“ že desetletja več nista videla sokolske telovadnice. Njihovo sokolstvo je sploh jako čudne sorte. V prvi vrsti je Sokol demokratična institucija — kdaj ste pa še slišali, da sta Tavčar in Triller demokrata? Ali ste že kdaj čuli, da bi ta dva reprezentanta naše frakrije res demokratično delovala? Na same besede ne damo nič, naj jih piše eden ali naj jih drugi blebeče — dejanja govore. Vsi Tavčarjevi nastopi zadnjih let so skrajno nedemokratični in tiranski, to ve vsa Ljubljana. Na drugi strani pa tudi prav dobro poznamo ošabnost in ohlost gotovih ljudi z lastnostmi vseh parvenijev! Na to pozivlja „Narod“ starosta dr. Ravniharja in se sklicuje na njegov takt, da naj odstopi od kandidature, ker kandidirata dva stara (sic!) sokolska brata, zakaj bi pa stara brata rajni ne odstopila, če kandidira mladi starosta? A ne glede na vse to: ali je Sokol slovensko društvo ali Tavčarjevo? Ali stoji to v kakem zakoniku, da mora vsak Sokol najprvo Tavčarja prositi, če sme kandidirati ali ne? S to neumnostjo treba konec napraviti, da so slovenska sokolska društva nekaka osebna uniformirana služinčad dr. Tavčarja in njegove klike. In če tega Tavčar ne verjame, se bo moral v kratkem prepričati — rad ali nerad, to je vseeno.

— **Zmešnjava nad zmešnjavo.** Kakor da bi se zmejnala, pogruntala sta „Slovenski Narod“ in „Slovenec“ istočasno o naši stranki vsak svojo veliko budalost, ki jo imata seveda za izborno „taktično potezo“. Prvi zalotil je skriven pakt naše stranke z ljubljanskimi Nemci, drugi pa zopet poskuša natvesti bajko o paktu s kočevskimi Nemci, katerega naj bi sklenila naša kandidata za ribniško-kočevski okraj. Stvar je vendar presmešna, da bi se še nadalje bavili z njo; ne bo nas pa presenetilo, če bo kak posebno zvit in vnet nasprotnik naše stranke proti kandidaturi naših kandidatov privlekel v boj presenetljivo razkritje, da je naša stranka sploh ustanovljena v svrhu nemške propagande, da služi sploh samo v prospeh in v podporo prodirajočega nemštva v naših krajih. Take bedastoče rodi strah za mandate pri naših liberalcih in klerikalcih. V naivnih lažeh so si enaki.

— **Necuvena predrznost.** Nekaj groznega se je zgodilo, nekaj strašnega, nekaj, kar upije po maščevanju in osveti! Ne bo se volilo samo v zaprašenih in umazanih

lokalih „Mestnega doma“, ampak tudi v hotelu „Unionu“, v „pristni katoliški oštariji“. Grozno, strašno, nečuveno! Pomislite ljudje božji: slovenski hotel „Union“, kamor ne zahajata dobra Slovenca dr. Tavčar in dr. Triller nikoli, ki pa se zato rajši potikata po čifutskih kavarnah ljubljanskih! — Ta bore slovenski hotel „Union“ nima potrebne punce Njegovih Veleostojanstev in zato ne sme biti v njem nameščen volilni lokal. Ako bi se velika dvorana „Uniona“ (v tej se ima namreč deloma vršiti v dveh sekcijah volitev) res ne dala povsem separirati od hotela in restavanta, bi umeli še „Narodovo“ ogorčenje. Toda en sam ključ treba zabrniti — pa je ločeno volišče povsem od gostilniških prostorov. Prokletstvo „oštarije“ seveda leži tudi na „Mestnem domu“, kjer so se že marsikatero lepe pijanosti dovršile, seveda samo v okviru „letečih oštarij“. Ko bi tista liberalna klika, ki si svoji vso reprezentanco svobodomiselnih ljudi v Ljubljani, napadala s podobno vneto vlado tam in vedno tedaj, kedar zasluži, z veseljem bi jo podpirali v tem boju. Toda „Slov. Narod“ odpira proti Schwarzmu samo tedaj široka svoja usta, in dr. Tavčar poziva kot veleslovenski junak samo tedaj, kedar nima njegov vredni sodrug dr. Triller ravno kake Profitove afere in kedar se gre za njihove strankarske koristi. Ni dvoma, da je jako prijetno imeti volišče lepo doma, kjer so usiljivi agitatorji kar pri rokah in se lovi volilce, kakor vrag grešne duše! A tega sistema mora biti enkrat konec. To naj si zapomni gospoda pri „Slov. Narodu“ — kajti enkrat morajo miniti časi — izza kongresa.

— **„Slov. Narod“** je čisto pozabil, kdaj in kako je postal dr. Ravnihar starosta Slovenske Sokolske Zveze. Popolnoma mu je ušlo iz spomina, da se je to zgodilo proti volji urednikov „Slov. Naroda“ in kljub njim, da se torej kar nič ni bilo treba hliniti njihovega pristaša. V spomin mu torej kličemo tiste čase, da prihodnjice ne bo več takega nezmisla napisal, kakor v svoji četrtkovi številki.

— **Že enkrat** smo zavrnilo očitjanje „Slov. Naroda“, zakaj dr. Ravnihar kot podpredsednik izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke ničesar storil ni. „Narod“ je na našo zavrnitev obmolnil. Sedaj prihaja zopet z enakim očitjanjem. Povedano mu bodi še enkrat, da je dr. Ravnihar, kar je tudi priobčil v „Našem Listu“, le pogojno vstopil v izvrševalni odbor, le s tem pogojem, ako se bodo razmere tako korenito premenile, da bi bilo upati na uspešno skupno delo, da pa je izstopil, ker se ravno ta pogoj ni uresničil. Na menoma je torej v izvrševalnemu odboru ostal pasiven, gledal je in opazoval; zaključek tega opazovanja je bil, da je — izstopil. Ali hočete še več jasnosti, več detajlov?

— **„Častihlepnost“ in „stroberstvo“** očita „Slov. Narod“ dr. Ravniharju. Lahko konstatujemo, da se je dr. Ravnihar udal le strankini disciplini, ko je sprejel kandidaturu. Na drugi strani bi pa tudi „Narod“ lahko preračunal, da v mladih, naraščajočih strankah ni mesta za častihlepnost, ker mlada stranka taki strasti kratkomalo zadostiti ne more. Če bi bil imel dr. Ravnihar to lastnost, tedaj bi bil ostal v narodno-napredni stranki. Tam so se mu ponujale najvišje časti, ki jih more dati politična karijera. Pa vzlic temu jo je zapustil ter s tovariši vred osnoval stranko, ki še dolgo, dolgo ne bo razpolagala ne s častmi, ne z denarjem. Le nesebični idealizem je zmogel zavreči žezlo in denar ter se podati tja, kjer upa najti uresničenje svojih idealov. Ne čudite se li torej, kako neumno pišete?

— **Prosta volitev in naši liberalci.** Zboljšanju zakonodajstva se imamo zahvaliti, da se je uvedla direktna in pa tajna volitev. — Gotovo je to sad idealnega liberalizma, kojemu so pripadali oni, ki so in nam še kujejo take postave, da je posameznemu državljanu mogoče le z ozirom na svojo lastno razsodnost in brez drugega vpliva ali pritiska zadoščati svoji državljanski politični dolžnosti. Ta liberalizem pa je seveda drugačen, nego ga imajo naši slovenski liberalni voditelji v svojih načelih, ki se potegujejo sicer za splošno in enako volilno pravico in tajno volitev, ne puste pa nikomur izbirati si kandidatov, kateri so njim všeč, marveč predpisujejo voliti ljudi, katerih nihče ne mara. Bevež si torej, ako si po svoji vesti izbereš kandidata, ki tvojim gospodom ni všeč. Grometi začno topovi, onesnažili te bodo od nog do glave, vse maslo se ti boče stopilo, in kot obrtnik in kot človek ne veljaš več v njihovi družbi, akopram nosiš obilo narodnega davka in jim kadiš ob vsaki priliki. Ubogi so tedaj odpadniki te takozvane liberalne stranke, in proč je s svobodo, za koju ti jamči volilni zakon. Na deski so okrajni glavar pl. Detela, Prosenec, Požar, Žužek, Zajec; vsi ti niso jim všeč, ker ne trobijo v izguljeno trobilo in nočejo biti več podlaga domači peti. G. Zajec je pokazal baje svojo nespособnost kot oštir, slabo je kahal in drago v Bohinjskem hotelu. Vzemite mu tedaj koncesijo, ako ne ume svoje obrti. Kaj pa poreko gg. mestni očetje g. dr. Trillerju, ki je kot občinski svetnik vodil pravdo radi verande pred kazino in isto imenitno izgubil? Ali je ta gospod in sedanji kandidat, ki hoče tudi drugod zastopati mestno

občino, podal občini ekspenzar za to pravdo — ali bode mar radi tega tudi odložil svoje odvetništvo? Gospod Zajec je prevzel v dobri vesti vodstvo omenjene gostilne in gotovo se je tudi vestno trudil za njo — pri vsem pa imel izgubo — nasproti je g. Triller le zaslužil — pokazal pa na veke zadevo, kar se g. Zajcu ne more očitati. To je prva kroglja, ki je pa slabo zadela. Pridejo tudi drugi na vrsto, tako pravi glasilo liberalne stranke. — Vedite pa, da je masla dovolj v zalogi, in ako ga primanjka, pošljemo ponj v Ameriko — tamkaj je cenejše in obilo ga je. Oujemo, da ga prodaja bivši policijski svetnik Podgoršek. x.

— „Akademija“. Iz Zagreba je prišla vest, da vsled nenadnega zadržka to nedeljo ne predava g. prof. Surmin, nego predava mesto njega dr. Anton Heinz, vseučilišni profesor iz Zagreba o „Životu u podzemnom svijetu“. Dr. Heinz nam je še v krasnem spominu izza lanskega leta, ko je imel zanimivo predavanje o bakterijah. Dr. Heinz je znan izmed najboljših predavateljev. Temeljito znanje družni s temperamentnim, živahnim, hkratu pa poljudnim predavanjem. Predavanje je jutri v nedeljo ob 7. uri zvečer v „Mestnem domu“.

— „Akademija“. V soboto je imel velezanimivo predavanje g. dr. Albert Bazala, vseučil. profesor iz Zagreba, „o etiki in nacionalni ekonomiji“. Predavatelj nam je po kratkem uvodu, ki je v njem poljudno obrazložil pojma „etike“ in „nacionalne ekonomije“, slikal zgodovinski razvoj obeh znanosti od Sokrata, Diogena, Seneke do današnjih časov. V markantnih stavkih, ki so pričali o globokem in vsestranskem znanju predavateljevem, je iz tega razvoja posnemal vpliv zdaj etike na narodno gospodarstvo, zdaj obratno. Očrtal nam je glavna načela merkantilizma, physiokratov (Adam Smith), historičnega materializma (Marx, Engels) ter prišel do zaključka, da etični momenti globoko posegajo v narodno gospodarstvo. Pa tudi etika najde plodna tla le na podlagi materijelno zagotavljenega temelja. „Dobre ljudi čakajo dobri časi“. Burno odobravanje je pričalo, da je predavatelj za navidez suhoparni predmet umel pridobiti zanimanje in umevanje svojih mnogobrojnih slušateljev in slušateljic.

— Nemške vzporednice I. gimnazije se preselijo prihodnji teden, to je z II. tečajem, v Waldherrjevo hišo in bodo tam pod didaktično-pedagogičnem vodstvom prof. A. Puzkota. Kakor smo zadnjič poročali, bodo tam nastavljeni samo nemško-nacionalni profesorji (z izjemo prof. dr. Tomišek), ki bodo mladini znali vcepiti strogo nemško-nacionalni duh. Mi nimamo prav nič proti temu. Kakor zahtevamo, da se vzgoji naša mladina v narodnem duhu, istotako pripoznamo tudi Nemcem to pravico. Ali tu je druga stvar vmes. V teh nemških vzporednicah je več slovenskih dijakov. Da bodo nemški profesorji nanje vplivali v svojem smislu, jim ne moremo zameriti. Ali zamerimo to onim slovenskim staršem, ki pustijo svoje slovenske otroke na tem zavodu. Slovensčina se sploh ne bo učila tam. Kako zagovarjajo ti slovenski starši ta svoj čin pred svojo vestjo in pred narodom. Ali se ne zavedajo, da bo nemški duh vedno bolj prošnil njih sinove, da zapuste naposled zavod kot odpadniki, ki bodo teptali v blato in zaničevali vse, kar je njihovim staršem — če imajo še kaj narodnega čuta v sebi — sveto. Slovenska beseda se tam ne bo slišala, sinovi slovenskih staršev se je bodo naposled sramovali. Nam je za vsako slovensko dušo. Ni nas toliko, da bi smeli pogrešati le ene, izgubiti le ene. Slovenskim staršem, ki imajo v teh nemških vzporednicah svoje sinovi, veljaj radi tega naš klic: Vzemite svoje sinove ven iz nemškega zavoda in dajte jim slovensko, narodno vzgojo!

— „Ena noč v dolini šentflorjanski“ bo naslov letošnji veliki mednarodni maskaradi, ki jo priredi organizacija tobačnih delavk in delaveev pustno soboto, dne 29. februarja 1908 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani in stranskih prostorih „Narodnega doma“ prvo nadstropje. Vstopnina v predprodaji 80 v, pri blagajni 1 K.

— Kandidat Bartol na Vinicah. V sredo večer posetil je kandidat Bartol v spremstvu g. župnika in prijatelja Korla Šterbenka Vinice. Predstavil se je volilcem. Zbranih je bilo nekaj vaščanov, ki so radovedno pričakovali, kaj jim pove njih župan in bodoči poslanec. Veselili so se čuti iz njegovih ust novico, da je sedaj tudi on stabež S. L. S. in da mu bode mogoče povrniti ogromno škodo, koju je povzročil on vsled nepremišljenih pravd občini Sodražica, da jim zanaprej kot zemljemerec ne bode nič več računil itd. Pa glej ga spaka. — Prišel je s „staro hruško“. (Ti uboga hruška!) Preide pa takoj na deželnozbornske volitve: „Možje! Jaz čeravno strasten lovec, iz dna svoje pobožne duše sovražim zajca. (Payla Zajca iz Žigmarice?) Izročiti vam hočem tega škodljivca in javno na cesti ga bodete lahko pobijali.“ Uravnal bode „Bistrice“ (menda tako kakor vsi dosedanji). Preprečil bo železnico čez Lužarje in jo potegnil čez Vinice. (Bodete kar dve. Šuklje jo hoče pa čez Žigmarice.) Vse drugo pride itak samo od sebe... Za njim povzame besedo Korl Šterbenk (mož se je precej ojačil po tisti nesrečni bitki, ko mu je boljša polovica z gnojnimi vilami

zabijala šesto božjo zapoved v trdo bučo.) On priporoča s toplimi besedami kandidata Bartola. Posestnik Ark o iz Zaptoka spomnil je gosp. kandidata na slavno zmago „Šukljeja“ — moža, ki je železnico toliko časa po Sodražici gradil, da jo je pred svojo graščino speljal — Gosp. župnik Traven zagovarja značajnega moža Šukljeja, pridruži se mu še Karol Šterbenk in bil je rešen. Posestnik Ant Ile ga spomni na na krošnjarski zakon in nekdanje obljube S. L. S. Kandidat Bartol pravi, da spada ta zadeva v državni zbor, da pa hoče on tudi tam napraviti red. Kandidat Bartol se pobaha, da je on občini pripomogel podražiti občinski lov, pozabi pa dostaviti, da ga je Rus zdramil in vodil do uspeha. Čisto prezre drage načrte kaplanije, tudi ne pove, da že po preteku treh let ni predložil računov šolske stavbe. Da kot župan ni zmožen sestaviti občinskih proračunov in da je že parkrat občino v škodo spravili se mu ni zdelo vredno omeniti. — No mi volilci smo si mislili svoje. Mi hočemo voliti moža, ki so nam porok, da bodo delali za naše kmetske koristi, ne pa tacihi političnih otročajev. Volili bomo Merherja in Rusa. Hruška danes še stoji, kisle lesnike pa je vzel kandidat Bartol na daljni pot. Volilci.

— Jaklič in Bartol v Loškem potoku. V nedeljo popoldne prideta k nam kandidata S. L. S. Jaklič in Bartol. Če smemo verjeti govoricam, hočeta v odsotnosti našega Rusa v varnem zavetju pačiti resnico. Kandidat Jaklič bode na dolgo razkladal vso ljubezen S. L. S. za občino Loški potok. Obljub bodemo slišali, da nam bode srce igralo veselja. Oj srečni Loški potok. Govoril bo:

„Kaj je Rus? Strasten liberalcec in nič prav nič drugega in že to je dovolj. Vem, da vas je še obilo v občini, ki verujete njega besedam. Ne domišljajte si, da ima kake zmožnosti. On le terorizira vas in druge. Kot župan je delal le zase. Kot trgovec vas pa dere. Siromaka sploh videti ne more. Kar je delal, je delal za svoj žep. — Občino je zanemarjal in da njega ni bilo, bi bil Loški potok lahko danes vse kaj drugega. Pohujšanje dela v občini in danes je vaša fara razupita po njem. Midva vam pa prinašava mir, blagoslov in srečo! Možje! Ali ste že pozabili, da sem v zadnji dobi kot vaš poslanec vse moči za vas porabil? Če vas je zadela kaka nesreča, sem vas prišel prvi tolažiti. Koliko truda sem imel z vami, da sem vam pridobil podpore? Koliko prošenj sem že za vas napravil. In jaz, možje! Le pogledjte me. Raven učitelj sem bil z boro plačo, pa sem se za vas žrtvoval. Se še spominjate spomladanskega shoda? Kako slovesno sem vam obljubil delati za kmetske koristi. Posebno pa vi dobri Potočanje, ste mi vedno pri sre. Vas sem hotel iztrgati iz krempljev tega nesrečnega liberalca Rusa. Obljubil sem vam, da bodem delal zato, da se „Srbija“ zapre in bode imela živinā boljše cene. Danes pa vam moram žalostno povedati, da se bode „Srbija“ odprla. Jaz sem vse storil, kar je bilo v moji moči — pa le vaš „liberalcec Rus“ je kriv, da jaz tega nisem mogel preprečiti. Obljubil sem vam, da bodo vaši sinovi z dvema leti prišli na dopust — izpolniti vam tega ne morem, ker imate še vedno tega Rusa v sredi. Možje, verujte mi, on veliko govori pa se čez mene laže. Če meni ne verujete, pa vprašajte gospoda kaplana, oni vam bodo čisto resnice povedali, ga bolj poznajo kakor vi in jaz itd. Ali ni hudobno od njega, da meni siromaku očita, da sem samo zase delal v državnem zboru? To je višek nesramnosti. Če imam tistih piškovih 10.000 K na leto dohodkov, sem si jih pa tudi pošteno priboril. Možje, če bi jaz bil liberalcec kakor Rus, verujte mi, da bi imel samo 600 glid. kakor kak drug učitelj. Te male plačice pa mi naj ne očita taka liberalna duša, kakor je vaš Rus. In sedaj se še predrzne kandidirati za deželni zbor! Še sedaj, ko nimam nič moči, nam dela zgago. Še tega se manjka notri. V sedanji deželni zbor pridejo sami mirni možje. Le berite naše časopise, pa boste takoj spoznali, da ga prav nič ne potrebujemo. Naš gospod načelnik so rekli, da ne rabijo prav nobenih govornikov v deželnem zboru — je dovolj, če oni govorijo in mi značajni poslanci bodemo odločno pokimali, pa bo mir. — Možje! Mi bomo delali zvesto svojemu načelu, kakor dosedaj. Deželni dvorec pa je trdno zidan, ognja se ne bojimo — povodenj nas ne bode zalila — če pa vas kaj takega zadene, bodete že z božjo pomočjo in vašimi žulji zopet počasi zacelili rano. — No pa saj vi ne potrebujete toliko. V mestu se mučimo s pečenko, vi pa mirno za pečjo otepate žganjce in vam jih mi ne očitamo. Lahko bi vam še na dolgo in na široko orisal, kako se bodemo trudili, v bodoče, da vas ohranimo v svoji oblasti, pa naj zadostuje za danes le to. Dokazal sem vam, da je Rus liberalcec, in dovolj je zame, če sem stem storil vse, da dosežem svoj namen, namreč, da od daste dne 21. t. m., vse glasove meni in Bartolu. Obljubim vam, da se pred bodočimi volitvami zopet vidimo.“ Bartol pravi: „Možje! poznate me in prepričan sem, da ni hiše v Loškem potoku, da bi bila brez knjige moje vezave. Moje delo je pošteno, če pa slučajno kak „Zvon“ „razštimam“, je to moja dolžnost kot moža, ki zvest svojim načelom ovira pohujšanje. — Po zmožnosti nisem kandidat, ker principiuelno nočem tako „vpiti“ na mirne ljudi, kakor Rus. Za poslanca nove metode čutim pa vse

dobre lastnosti. Iz gospodarskih ozirov kot kmet vam že danes obljubim, da bodem miren, tih in poslušen — povrhu pa še lahko „zvečem“ vas možje v stenografične zapisnike. Bosa tudi jaz poznam od mladih nog. On nam je železnico požrl — pa se danes gospodu dvornemu svetniku Šukljeju očita ta grda laž. Moja občina me dobro pozna. Očitani mi bodo razne stvari — pa to so liberalci. Naši možje mirno plačajo vse brez ugovora, saj vam je znano, da smo ljudje zmotljivi in če se mene v posebni meri kot župana ta bolezen oprijemlje, je to le človeško, kar naj vas ne moti. — Vzemite za zgled dobre vaše sosede „Goruike“. Ti možje prav dobro vedo, da sva jaz in Jaklič najmanj zmožna jim pripomoči do ceste, pa naji bodo volili kakor po „žurci“, če se prav v temnih nočeh po „gmajni“ spotikajo še celih 100 let. To je naše načelo! Živio! Po primernem višjem priporočilu, da naj naša fara stori svojo dolžnost in odda vse glasove gg. Jakliču in Bartolu, se shod zaključil. Sedaj pa pogledjmo, kdo je Ivan Rus. Že od rane mladosti se zanima odločno za blagor svojega kraja. S 24. letom zavzel se je kot občinski odbornik za vse koristne naprave v občini. Doba njegovega županovanja bila je doba dela. Kmetsko samostalnost trdovratno zagovarja in ravno radi tega naletel je na odpor. Občina in njena čast mu je vse. Z lastno pridnostjo pridobil si je znanje, da je mož na svojem mestu zmožen nastopiti za pravično stvar pred vsakim. Kot župan vodil je brezplačno našo občino, ki je največja v okraju. Sploh ni prevzel v javnih poslih nikakega plačila. Revežem in zatiranim je vedno na strani. V nesreči stori svojo dolžnost, kar mora priznati najhujši nasprotnik. V strastnih političnih viharjih obvaroval je svojo občino osebnega sovraštva in nasprotstva, katero vsikdar obsoja. Ponosno izjavljamo, da je moralno življenje ne samo njemu bito sveto, marveč smo mu vsi, ki stojimo v njegovih vrstah, hvaležni za zgled. Občanom pokličemo v spomin preteklost in sodba bode lahka. Jakliča vprašajmo v nedeljo, zakaj vleče desetak, in če ne da odgovora, mu povejmo, da imamo moža v sredi, ki dolgo vrsto let že za nas dela brezplačno. Bartol je in ostane itak nedolžen. Možje, resnici veljavo!!! Volilci.

— Podružnica sv. Cirila in Metoda za Gorenjsko Dolino v Kranjski gori vabi na občini zbor in zabavo dne 16. t. m. v prostorih hotela „Razor“ s sledečim sporedom: Ob 8 pop. občini zbor. Ob 7. zvečer igra „Brat Sokol“ in prosta zabava.

— Nemškutarska lopovščina. Svoj čas smo poročali o občinskih volitvah v Št. Jakobu v Rožu na Koroškem, pri katerih so Slovenci nastopili s tako odločnostjo in samozavestjo, da se nemčurji niti blizu niso upali. Poročali smo tudi o županski volitvi ter o dejstvu, da se je bivši zasluzni župan šentjakobski, g. Kobentar, odločno izjavil proti svoji zopetni izvolitvi in da je bil nato soglasno izvoljen županom g. Majer p. d. Ibovnik. Nemčurje in med njimi njihovega voditelja v kiklji, zloglasno Šusterco, je gotovo strašansko peklo, da somorali tako strahovito pogoreti, in sedaj skuša ta obrekljiva banda v svoji onemogli jezici na drug, prav tako nesramen način, kakor je sama nesramna, slovensko občinsko upravo pred svetom spraviti v slab glas. Raztrosili so namreč po svetu, da se je pri uradni reviziji občinske uprave dognal velikanski pomankljaj in da je ta pomankljaj pokrila šentjakobska posojilnica. Mislili smo si takoj, ko smo čitali take vesti po nemškem časopisju, da so zlagane od začetka do konca, in sploh nismo hoteli pisati o njih, dokler ne dobimo natančnih informacij. Na lim je šel tem nemškutarskim lažnjivcem „Slov. Narod“, ki je v zelo dvoumni obliki poročal o tej zadevi. Mi smo dobili iz Št. Jakoba sledečo informacijo: „Vesti o deficitu v občinski blagajni in pokritju istega po posojilnici so zlagane in posledica tukajšnjega narodnega boja. — Ražun.“ G. župnik Ražun, mož najčistejšega značaja, je občinski odbornik in načelnik šentjakobske posojilnice, in po njegovem pojasnilu je stvar za slovensko javnost popolnoma pojasnjena! Nemčurska lopovščina se obsoja sama po sebi.

* Neapolitanska igralnica v začetku 19. stoletja. Vsak Neapolitanec je rojen igralec in misel na obogatitev mu ne da nobenega miru. Vsaka igra, tudi najnedolžnejša, je v Neapolju hazardna igra. Ni ga Neapolitanca, ki bi ne znal najraznovrstnejših iger na karte. V začetku XIX. stoletja je pa imel Neapolj javno igralnico, kjer so se igralo igre „Roulette“, „Terente et Quarante“ in „Rouge et noir“. Igralska strast je bila takrat toliko, da je bila vlada prisiljena zapreti igralnico l. 1806. Toda že tri leta pozneje je dobil neki Barbaga koncesijo, da sme imeti igralnico v gledališčih v najemu. Barbaga je moral za to plačati 150.000 cekinov letnega davka, pa je še imel 80.000 cekinov dobička. V njegovih igralnih dvoranah se je shajala „najboljša“ družba, celo vladarji so prišli. Napoleonov svak Murat je zaigral neki večer 11.000 cekinov.

* Najstarejše ječe ima Portugalska. Te ječe so blizu Lizbone ter se imenujejo „tamnice molka“. Pri gradnji

teh ječ so porabljali vsa sredstva, da bi se napravil obsojencem položaj čim bolj grozovit. Kaznilnica je na pet nadstropij visoka trdnjava. V sredini vsakega nadstropja je dorana za stražnike. Od tod vodijo zelo ozki hodniki do celice, ki so komaj tolike, kakor grobnice. Vsak jetnik ima za posteljo prazno mrtvaško krsto, a oblečeni so v mrtvaške srajce. Stražniki hodijo popolnoma tiho v suknenih copatah. Vsak dan se enkrat odprejo celice in kaznenci gredo na „sprehod“. Pri tem mora imeti vsak krinko na obrazu ter ne smejo izpregovoriti besedice ne med seboj ne s pazniki. V takih duševnih in telesnih mukah umre najmočnejši obsojenec najpozneje v desetih letih.

Glasovi odvetniških in notarskih uradnikov.

Socialno-politična študija.

(Konec.)

Socialno naobraženi in poštenu delodajalci, ki uvidevajo v svojem uradniku sodelavca, ne pa stroj, katerega se navije do zadnje srage, morajo torej biti tudi za uvedbo kolektivnih pogodb.

Preostaja nam torej le še vprašanje, kako naj se faktilčno ugotovi pri nas kolektivna pogodba?

Najlepša pogodba je brez pomena, ako se ne izpolnjuje. Kaj nam torej pomaga sto in sto kolektivnih pogodb če se je pa delodajalci ne drže. Zato se po vsej pravici lahko vprašamo, kako doseči to, da bodo delodajalci se tudi držali kolektivne pogodbe, ako jo sklenemo. Poglejmo malo naokoli po svetu! Morda nam praktične izkušnje drugod narekujejo, kako naj postopamo, kajti po našem zakonu se ne more nikogar siliti, da se drži pogodbe, če se je sklenila morebiti proti njegovi volji. Kaj nam torej pomaga, če sklenemo tako pogodbo, ko pa naši delodajalci ravno tako dobro vedo, da jih zakonskim potom ne moremo prisiliti do tega, kakor vemo tudi mi, da se od nas ne more zahtevati višjega dela, nego onega, ki spada v našo stroko. Za tak slučaj preostaja torej delojemalcem le še štrajk, bojkot itd. To so pa sredstva, katera drugi zakoni zopet zabranjujejo. Treba je torej drugih sredstev, katera s svojo moralno silo vinkujejo, da se take pogodbe tudi izvršujejo.

Kot originalna sredstva navajamo: Na Dunaju so konfeksijski krojači apelirali po lepkih in časopisih na ljudstvo, da naj kupuje svoje blago le pri onih trgovcih, ki jemljejo blago od njih in se drže z njimi sklenjenih kolektivnih pogodb.

Enakega sredstva se poslužujejo odvetniški in notarski uradniki v okolišju okrožnega sodišča v Reichenbergu na Češkem sedaj. Po lepkih in dnevnikih priporočajo občinstvu one šefe, ki so ugodili njihovim željam.

Na ta način se torej skušajo uveljavljati pogodbe, katera se nimajo v zakonu zaslonbe.

Angleška ustava je danes uzor drugim ustavam. Angleži so še vedno v marsikaterem oziru prvi na svetu in nadkriljujejo daleko druge. Pravimo pa tudi, da je angleški narod kramarski narod, torej implicite narod, kateri išče povsod dobička. Če so torej Angleži uvideli, da jim kolektivne pogodbe ne škodujejo, da jim celo donajajo koristi, zakaj bi ne donajale koristi tudi pri nas, tako službodajalcu kakor službojemalcu.

Ako že drugo ne, bila bi torej kolektivna pogodba tudi način, da si vendar enkrat zboljšamo svoj gmotni položaj. In zboljšati se mora! Ako ne uvidi tega ali noče uvideti vlada, treba nam je samim začeti z delom. Ako noče vlada nam od pomoči, od pomoči si moramo sami brez njene pomoči.

Da so pa naše zahteve po zboljšanju opravičene, da teži na naših ramah precejšna socialna beda, velika socialna peza, to nam mora priznati vsak. Za zgled navajamo samo besede, katera je govoril na dunajskem kongresu naših stanovskih tovarišev odvetnik in državni poslanec dr. Ofner, namreč: Neumni bi bili mi odvetniki, če bise upirali še dalje vašim opravičenim zahtevam.“ Iz vrst odvetnikov, torej naših službodajalcev samih se potrjuje opravičenost naših zahtev. Zato smemo upati in tudi upamo, da bodo tudi naši kranjski šefi — če že ne vsi in ne za javnost, pa vsaj na tihem in sami zase — enakega mnenja in da nam pripomorejo, da se ugotovi minimalna plača, delavni čas itd., če že ne potom kolektivne pogodbe, pa na kak drug način.

Iz teh izvajanj naj nihče ne sklepa, da napovedujemo boj šefom; to ni naš namen; povedati smo hoteli samo, da vemo za pota in sredstva, kako izboljšati sebi in svojim rodbinam gmotni položaj, povedati smo le hoteli, da bi za slučaj boja za naše opravičene zahteve morda podlegli oni, ki bi se upirali tem opravičenim zahtevam.

Da pa čim prej dosežemo svoje smotre, se moramo združiti vsi prav do zadnjega

moža. Zato je naš klic: Vsina krov! V slogi in edinstvu je moč in veljava!

Labirint današnjega časa. Kdor še ni zašel nikdar v labirinte, katere postavljajo skoro vsako leto različni kruhoborci v našem Tivoli, temu svetujemo, naj si privoščiči enkrat tako razvedrilo.

Na zunaj je tak labirint le majhna koliba; če pa vstopiš se ti razprostere velikanska dvorana, o kateri bi človek mislil, da je najmanj par kilometrov dolga in nič manj široka. Ako napraviš par korakov, pa zadeneš takoj v umetno zrcalo, kar ti pove, da se moraš obrniti na drugo stran, ako hočeš naprej. To se ponavlja toliko časa, da zagledaš srečno izhod. Če bi hotel gledalec, udaril bi po tem umetnem zrcalu, da bi zažvenketalo umetno steklo in zaječal labirintov lastnik, in takoj bi bil pri izhodu. Kolikor pa nam je znano, tega do danes še ni nihče storil.

Ko smo na našem ustanovnem shodu korakali k volitvi, se nam je dozdevalo, da smo tudi v takem labirintu. Vsa delavnost pripravljalnega odbora in posameznih članov ni bila v stanju, najti pravega izhoda. Ugibalo in oziralo se je po celi dvorani, kako mogoče postaviti kandidata za novi odbor, da bodo po vsej pravici zmožni in tudi delavni, da bodo uspešno vodili naše društvo do zaželjenega uspeha.

Hodili smo počasi in previdno, predno se nam je posrečilo sestaviti odbor tak, kakor je, in mi smo danes tudi prepričani kljub nekaterim neprilikom, da smo prišli do pravega izhoda. Izvoljeno vodstvo je z dosedajno delavnostjo dokazalo, da se ne straši niti žrtev niti dela, da izvede zahtevane smotre. Pri konstituiranju vodstva se torej nismo varali. Kdor hoče prelistati dosedajno delo, se lahko prepriča, da se je storilo toliko, da bi si premislil vsak poznejši kandidat, sprejeti kandidaturu za prihodnje vodstvo, če bi se mu obetalo zopet toliko dela.

To samohvalo ni provociralo društveno vodstvo morda zato, da bi se kadilo posameznim odbornikom, k temu nas je privedlo nekaj drugega.

Ob 12. uri, ko bi moral izprevideti vsak trezno misleč človek, da je naša organizacija na mestu, da je potrebna, da je tako potrebna kakor plača vsakega zadnjega v mesecu, se dobe ljudje, ki pravijo: „Jaz ne pristopim k društvu, ker mi ni všeč predsednik!“ Drugi zopet pravi, da mu ni po volji podpredsednik ali tajnik, tretjemu pa celo vodstvo ne in tako naprej. To bi se še vse potrpele, če bi se ne dobili danes ljudje, ki si upajo rešiti na hip uganko, kako naj se rešimo iz tega labirinta. V svoji nadutosti in omejenosti si dovoljujejo trditi celo: „Če bi bil ja z predsednik ali pa ta, potem bi imelo društvo drugačen ugled!“

Da se ne spuščamo predaleč, rečemo za danes samo to:

Če se dobe med vrstami naših stanovskih tovarišev še taki velikani po duhu, kar seveda niso člani vodstva, potem naj bi ti velikani dali od sebe vendar enkrat kako duševno trsko, da bi se nam zasvetilo in da spregledamo, kje imamo iskati v bodoče svoje predsednike in odbornike. Ker pa do danes še niso tega storili, jih opozarjamo samo, naj bodo lepo mirni, ker sicer udarimo po njih glavah, katera nam prodajajo kot brušeno, umetno steklo, od katerih pa ne boče padalo umetno steklo, pač pa same navedne črepinje, s katerimi so obiti tako močno, da še do sedaj ne morejo uvideti, da ni vse zlato, kar se njim sveti in da tudi ni „duhovito“, kar je — neumno.

Takim možakarjem pravimo za danes samo: Kdor ni z nami, je proti nam. Edina tolažba pri tem nam pa je, da je takih „... ker njih je nebeško kraljestvo“ — med nami komaj do dva odstotka.

Sapienti sat.

Sestanek v Novem mestu. Ob napovedani uri so se zbrali tovariši iz Novega mesta v gostilni g. Gačnika, katerim se je pridružil tovariš Goršak iz Trebnja, dočim so tovariši iz drugih dolenskih krajev sestanka niso mogli udeležiti radi slabih zvez, za kar so se opravičili pismeno. Brzojavno so pozdravili sestanek tovariši iz Kočevja. V imenu društvenega vodstva je poročal tov. Petrič o dosedanjem vodstvenem delovanju in se nato podrobno pečal z zakonsko predlogo glede ureditve službenega razmerja trgovskih uslužbencev in drugih zasebnih uradnikov in o korakih, katere je društvo storilo doslej in katere še namerava ukreniti, da se nam izpolnijo naše želje in zahteve. Govornik je začrtal predpriprave, katere je društvo že izvršilo radi sklicanja enquete za ureditev plač in glede drugih perečih stanovskih vprašanj in razvil program, kako naj bi se postopalo še dalje glede tega vprašanja. Na navzoče je apeliral, naj vsak po svojih močeh deluje v prid in prosep društva in za doseg njegovih smotrov. Poročilo se je sprejelo z odobravanjem in se izreklo zupanje vodstvu glede bistvenega dosedajnega njegovega delovanja, odobrilo se je nameri, naj se prirede manifestacijski shodi v prilog sprejema našega stanu v gori navedeno zakonsko predlogo in se soglasno sklenilo, naj se taki shodi prirede na isti dan v Kranju, Ljubljani, Novem mestu in Postojni. Nadaljno razpravljanje, v katero so posegli vsi navzoči, je pokazalo nekatere nedostatke, na katerih trpi še organizacija radi kratke dobe njenega obstoja. Tov. Krajger je zahteval pojasnil, zakaj se društvena pravila še niso doposlala društvnikom, in izrekel željo, naj bi bili v društvnem vodstvu zastopani številneje Dolenjci, Gorenjci in Notranjci, kateri zahtevi se je pridružil tov. Karlin. Tovariš Petrič je razjasnil, da pravila še niso dotiskana in priznaval opravičenost zahteve glede zastopstva v društvnem vodstvu. Obljubil je tudi, da se bo to prihodnjič vpoštevalo, ob ustanovitvi društva, ko je treba pogostoma sej, pa se je moralo vodstvo bolj centralizirati. Tov. Karlin želi, naj se odpravi razvada nekaterih šefov, ki gromadijo v svojih pisarnah radi blešča na zunaj manj vredne, slabo plačane moči, in da naj društvo proti temu deluje, kateri želji bo vodstvo po zatrditvi poročevalca vstreglo, tembolj ker je to v društvnem programu in bodo šefi k temu prisiljeni tudi po novem zavarovalnem zakonu. Tov. M-dvešek pozivlja, naj društvo kontrolira nedeljski počitek, na kar odgovarja poročevalca, da bode društveno vodstvo tudi glede tega vse potrebno in primerno

ukrenilo. Tov. Krajger kot vodstveni nadzornik intepelira, zakaj se ga ni obveščalo o vodstvenih sejah, po mnenju tov. Petriča pa mora biti tu neko nespornost in se bo ta nedostatek gotovo odpravil. Tov. Karlin biča brezbriznost ljubljanskih tovarišev, ki se je posebno pokazala na binkoštnem shodu v Ljubljani, ki pa tudi sedaj obeta nastopiti, ker določeni poročevalci niso prišli, na kar odgovarja tov. Petrič, da je bilo iskati vzrok radi slabe udeležbe drugod, da pa niso prišli naznanjeni poročevalci, je vzrok, ker so v zadnjem hipu nastopile nepričakovane zapreke, priznava pa, da je treba še precej spopolniti organizacijo v Ljubljani (opazka časnikarskega odseka: pravzaprav največ, ker je organizacija centralizacija in če centrum ni močen, tudi ekspanzivna moč organizacije ne more biti močna.) Tov. Krajger je mnenja, da bi moralo društvo delovati proti sprejemu ženskega osebja v pisarne, ker delajo za vsako ceno, ker ne morejo zadostno varovati molčečnosti, vsled česar bi se morale osobito izločiti iz odvetniških pisarn, in ker se je tudi sicer treba preveč ozirati na njihov stan, da marsikdo vsled tega trpi celo na svojem zdravju, na katera izvajanja odgovarja poročevalca, da moramo glede sprejemanja ženskega osebja računati kot s faktom, ki se ga ne da odstraniti in da vničimo njih vpliv na plače le s tem, da se jih pritegne tudi v organizacijo. To so izprevideli tudi drugod n. pr. v državni zvezi. Tov. Karlin interpelira, zakaj se je časnikarski odsek odločil za „Novo Dobo“, in želi, naj bi se društvo v tem oziru osamosvojilo, odločno pa je proti „Slovenski pisarni“. Tov. Petrič utemeljuje ukrep vodstva in njegovim izvajanjem pritrjujejo navzoči. Daljno razmotrivanje je zadevalo strogo interne zadeve. Prvi sestanek v Novem mestu se je torej tako izvršil in končal z izrečno željo, naj se kmalu vrši drugi.

Sestanek v Postojni. Kakor napovedano, se je vršil preteklo nedeljo sestanek stanovskih tovarišev iz Notranjske v Postojni, katerega sestanka so se udeležili tovariši iz Postojne in tudi iz nekaterih drugih notranjskih krajev. Iz Vipave je došel brzojavni po. dr. Iz Ljubljane sta prišla poročat v imenu društvenega vodstva predsednik Kamenšek in tov. Štor. Cel sestanek je imel bolj informativen značaj in se je nad dve uri trajajoče poročilo naslanjalo na dosedajno društveno delovanje, posebno pa na postopanje glede sprejema našega stanu v zakonsko predlogo o službenem razmerju trgovskih uslužbencev in zasebnih uradnikov in pa o postopanju radi sklicanja nasvetovane enquete. Odobravalo se je, naj se v ta namen vrše po raznih krajih na Kranjskem — kakor se bo to vršilo po celi Avstriji — manifestacijski shodi, odobravalo se je pa tudi dosedajno delovanje društvenega vodstva in se mu izreklo zupanje. Ventiliralo se je tudi vprašanje glede zavarovalnega zavoda in so se dala v tem pogledu navzočim natančna pojasnila. Sestanek je imel zaželen uspeh, namreč ukrepiti in spopolniti našo stanovsko organizacijo tudi na Notranjskem.

Sestanek v Kranju se ni vršil kljub napovedi, to pa radi nepričakovanih ovir. Vsled tega se v kratkem to izpopolni.

Kongres odvetniških in notarskih uradnikov v Nemčiji. Potreba časa in peza razmerje prisilila tudi naše tovariše na Nemškem, da so se združili in sklicali državni kongres avgusta meseca lanskega leta v Hanovru. Njih zahteve so deloma slične našim, vendar pa jih hočejo deloma na drug način izvesti kakor pri nas. Tudi službeno razmerje je tam drugače kakor pri nas. Pod predsedstvom pisarniškega predstojnika Tillyja iz Hanovra so se pritoževali čez pomanjkljivo izobrazbo pisarniških vajencev, ki je tudi eden glavnih vzrokov njihove bede. Zahtevajo, da naj se določita, ki veljajo v trgovskem in obrtnem zakonu za tehnične uradnike in trgovske uslužbence, primerno uveljavijo tudi za odvetniške uradnike, osobito kar se tiče ureditve vajeniškega vprašanja in službenega razmerja ter da naj se prepripi, izvrirajoči iz njihovega službenega razmerja podrede pristojnosti trgovskih in obrtnih sodišč. Nadaljna njihova zahteva se bavi z izobrazbo vajencev, ki je pomanjkljiva in glede katere je nujno potrebno, da se jo reorganizuje. V tem oziru zahtevajo, da se sklepajo učne pogodbe in otvorijo strokovne šole z obligatnim obiskom. Troške za obiskavanje teh šol bi morali trpeti šefi. Pozivljali so že večkrat vlado, naj vendar kaj ukrene glede opravičenih njihovih zahtev, a dosegli še niso ničesar doslej, ker se temu upira večina zbornic; vsled tega pozivljajo odvetniške zbornice in društva, da naj se vendar uklonijo duhu časa in odpro pot pogajanjem, ki bi edino mogla dovesti do socialnega miru. Želijo, da se raztegnejo delavske zbornice tudi na odvetniške uradnike ali pa osnujejo pomočniške odseki v odvetniških zbornicah ter tudi zato pozivljajo vlado, da pri odvetniških zbornicah ustanovi pomočniške odseke ali pa da jih uvrsti v področje delavskih zbornic in jim tam da primerno zastopstvo. Vprašanje glede zavarovanja za starost in onemoglost je pri njih do danes še popolnoma nerešeno. Država je sicer izdelala nekaj načrt, proti kateremu se pa upirajo, ker njih plače nikakor ne zadostujejo, da bi mogli plačevati tako visoke premije. Tudi glede plač niso prav nič zadovoljni, — šefi so pač povsod enaki! — vsled česar zahtevajo od vlade, da zviša tarif z ozirom na nameravano premembo civilnopravnega reda, ki bode gotovo znižala odvetniške dohodke, ker bodo gotovo šefi pograbili to priliko kot izgovor proti zahtevani regulaciji plač. Slednjič je bilo še žensko vprašanje na dnevnem redu. Izjavili so se da pravzaprav žensko osebje iz npravnstvenih in zdravstvenih ozirov ne spada v pisarne, nadalje pa tožili, da jim ženske vsled njihovih pretirano nizkih zahtev znižujejo njihove plače. Ker se jim pa nikakor ne more braniti vstopa v pisarne, zahtevajo, da je skrbeti tudi za njihovo večjo izobrazbo in je tudi njim zboljšati plače, da ne bode za stan sramotne konkurence, sicer pa da naj se po možnosti omeji njihovo sprejemanje.

Tako so končali naši stanovski tovariši na Nemškem svoj kongres, le žal, da nimamo natančnejših podatkov, da bi mogli obširneje poročati; preskrbeli pa se bomo natančneje z gradivom glede drugega kongresa, ki se vrši še letos.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Dijaški dom na Poljanski cesti št. 22

sprejme za prihodnji semester še dva dijaka iz nižjih razredov srednjih šol. S prihodnjim šolskim letom se pa zavod razširi in bode na razpolago več prostorov, ki jih je treba pravočasno oskrbeti. Pojasnila daje vodstvo. 3-1

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil. docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotržnici g. Lav. Schwentnerja v Ljubljani.

Svojo bogato zalogo

VOZOV

novih in že rabljenih priporoča izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN

v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

Kdor rabi traverze in železniške šine za oboke, strešno lepenko, bičje za stropo, pločevino za strehe, okove za okna in vrata, pumpe in cevi za vino, vodo in gnojnico, naj se obrne na trgovino z železnino

Fran Stupica v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1 (zraven Figabirta) in Valvazorjev trg št. 6 (nasproti Križ. cerkve).

Edino tam se dobi vedno sveži Portland- in Roman-cement iz slovečih tovarn dovške in trboveljske. Mreže in žica za ograje, travniške brane, plugi, štedilniki, tehtnice, čistilnice za žito, oprava za mlekarne, ter vse poljedelsko orodje. Glavno in edino zastopstvo za celo Kranjsko na zadnji poljedelski razstavi v Zagrebu s prvim darilom odlikovanih **slamoreznic, mlatilnic in geljnov**. Stroji za košnjo in obračanje sena vedno v zalogi.

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Prva domača dolenska žganjarna Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit.
III. „ 1:10 „	III. „ 1:10 „
II. „ 1:30 „	II. „ 1:20 „
I. „ 1:50 „	I. „ 1:40 „
Drožnik III. „ 1:30 „	Brinjevec III. „ 1:40 „
II. „ 1:50 „	II. „ 1:80 „
I. „ 1:80 „	I. „ 2'— „

Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.

Spezialiteta „Slovenec“ narodna grenčica narodni liker od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev od K 1'— do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franko Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Le „Zvezdna“ kavina primes

iz Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani je

pravi slovenski izdelek.

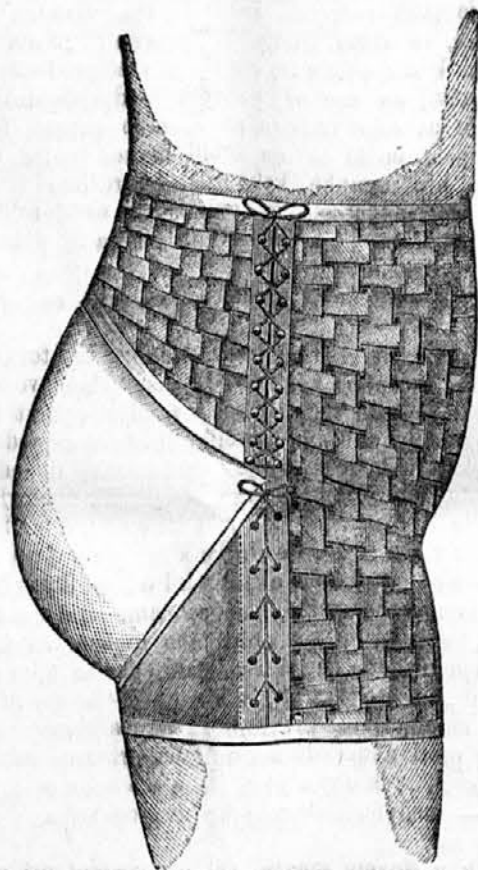
Ustanovljeno 1842. Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna: Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela „Union“.

Delavnica: Igriške ulice 6 Ljubljana.

Izdelovateljja kirurg. instrumentov Br. Hlavka, Ljubljana

atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev aparatov za inhalacije s paro in mrzlo, sterilizirane obveze in pamuka, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke, stvari in aparate za samoklistiranje, najboljša kvaliteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odredbah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim obratom. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Obrtna kreditna zadruga

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

priporočata zlasti obrtnikom pristop k tej zadrugi. Zadržni namen je zlasti obrtnikom preskrbeti kolikor mogoče cen kredit. Vložne vloge obrestuje po 4 1/2 %

Uradne ure so vsak torek in petek od 11.—12. ure v Zadržni zvezi, Miklošičeva ulica.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki innožini.

Podružnica v Celoveu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Spljetu

Delniška glavnica:

2.000.000 kron.

Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4 1/2 %

Reservni fond:

200.000 kron.

Rentni davek plačuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev Hotel. družbe z o. z. Triglav po 500, 1000, 5000 in 10.000 K

Rentni davek plačuje banka sama.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!